

מבקר המדינה

דוח על הביקורת בשלטון המקומי

הרפורמה ברישוי עסקים

▪ סיוון התשפ"ו ▪ יוני 2026 ▪

הרפורמה ברישוי עסקים

תקציר

רקע

חוק רישוי עסקים, התשכ"ח-1968, הקובע חובה על אדם העוסק בעסק טעון רישוי להחזיק בידו רישיון, היתר זמני או היתר מזורז, נועד לאגד בהליך רישוי אחד שורה של אינטרסים ציבוריים שמטרתם להגן על הציבור מפני הסיכון הפוטנציאלי שבהפעלת עסק טעון רישוי, ובין השאר למנוע סכנות לשלום הציבור ולהבטיח את בריאותו ואת בטיחותו בבית העסק ובסביבתו, לספק איכות סביבה נאותה ולמנוע מטרדים, ולהבטיח את קיום הדינים הנוגעים לכבאות ואת קיום דיני התכנון והבנייה. האינטרסים האלה נחלקים לשניים: אינטרס המרחב המקומי שעליו מופקדת הרשות המקומית, ואינטרסים ציבוריים שעליהם מופקדים שישה גופים ציבוריים - הרשות הארצית לכבאות והצלה, משטרת ישראל, משרד הבריאות, המשרד להגנת הסביבה, משרד החקלאות וביטחון המזון ומשרד העבודה (נותני הרישוי). שר הפנים ממונה על ביצוע חוק רישוי עסקים, והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו.

בשנת 2024 שיעור העסקים שפעלו ללא רישיון עסק או היתר מסך העסקים טעוני הרישוי היה כ-20.5% (סך הכול 28,351 עסקים)¹. הקלה בהנפקה של רישיון עסק תוכל להקטין את מספר העסקים הפועלים ללא רישיון. מעבר לכך, צמצום הנטל הבירוקרטי הכרוך בהנפקת רישיון עסק יסייע הן לעסקים בישראל והן לרווחת הציבור ובכך יעודד את הפעילות הכלכלית במשק וישפר את הצמיחה². יתרה מכך, צמצום מספר העסקים הפועלים ללא רישיון עסק יביא להפחתה של הסיכון הנשקף לציבור מפעילות עסקים כאלה.

כדי להקל את תהליך הקבלה של רישיונות עסק ובכך להגדיל את שיעור בעלי העסקים המחזיקים ברישיון, קיבלה הממשלה ב-20 השנים האחרונות החלטות שונות ויזמה מספר תיקונים בחוק רישוי עסקים. בין היתר, ביולי 2018 חוקק תיקון מס' 34 לחוק רישוי עסקים (תיקון 34 לחוק או רפורמה ברישוי עסקים או רפורמה), שבו נקבעו כללים שמטרתם לקצר את הליך הרישוי. הרפורמה ברישוי עסקים סיווגה את העסקים החדשים המבקשים רישיון עסק ושנדרש להם אישור של נותני האישור לארבעה מסלולים, על פי מורכבות העסק (רישוי עסקים דיפרנציאלי): מתן רישיון עסק מייד לאחר הגשת תצהיר (מסלול על יסוד תצהיר); מתן "היתר מזורז א" למשך 180 יום מייד לאחר הגשת תצהיר וקבלת רישיון עסק בהמשך (מסלול מזורז א'); מתן "היתר מזורז ב" למשך 180 יום לאחר הגשת תצהיר ובדיקה של נותני האישור בתוך 49 יום וקבלת רישיון עסק בהמשך (מסלול מזורז ב') (שלושת המסלולים האלה ייקראו להלן - המסלולים המקוצרים); ורישיון עסק רגיל (המסלול הרגיל). בעצם בעל העסק רשאי לפתוח את העסק שלו לאחר שניתן לו אחד מסוגי ההיתרים או הרישיונות המפורטים לעיל (אישורי פתיחת עסק). מסלולי הרישוי הדיפרנציאלי שנוספו ברפורמה יהיו תקפים רק לגבי סוגי עסקים שלהם פורסם מפרט אחיד³. מפרט אחיד לגבי סוג עסק מסוים כולל את כל ההוראות של כלל נותני האישור הנוגעות לאותו סוג עסק. המפרט האחיד נועד לאפשר למעוניינים להקים עסק לדעת מראש מה נדרש מהם, ומונע מצב של חוסר אחידות או סתירות בדרישות של גורמי האישור השונים.

נוסף על כך, הרפורמה קבעה בין היתר את הרכיבים הללו: הארכת משך הזמן שבו מוסמכת הרשות המקומית לתת "היתר זמני" משנה לשנתיים, אם נותן האישור לא הגיב על הבקשה לרישיון עסק; הגבלת משך הזמן למתן דוח ליקויים לבעל עסק לאחר שרשות הרישוי ונותני האישור קיימו ביקורת בגינו; מתן סמכות לרשות המקומית להקים "מרכז שירות", ובו, בתנאים מסוימים, נדרשים נותני האישור להתייצב כדי לפתור מחלוקות הנוגעות לרישוי עסק מסוים; הקמת ועדה ממשלתית מיעצת לאסדרה במטרה לייעץ לנותני האישור; מתן סמכות לרשות המקומית לאפשר הגשת בקשות ומסמכים נדרשים באופן מקוון.

הנתון מבוסס על דיווח של 83.8% מהרשויות המקומיות שהיו קיימות בשנת 2024 - סך של 217 רשויות מקומיות.

דו"ח הוועדה לבחינת רישוי עסקים בישראל (דצמבר 2006).

סעיף 43א(ב) לחוק רישוי עסקים; מדריך יישומי לרפורמה ברישוי עסקים, מהדורה שיטת (דצמבר 2021). הרפורמה ברישוי עסקים שינתה את סעיף 6א(1) שחוקק במסגרת תיקון 27 לחוק רישוי עסקים. בתיקון 27 לחוק רישוי עסקים קבע סעיף זה את האפשרות לקבל רישיון במסגרת היתר מזורז. לפי הרפורמה ברישוי עסקים סעיף זה הוחלף, והסעיף העדכני קבע במקום מסלול אחד של היתר מזורז שני מסלולים להיתר מזורז: היתר מזורז במסלול בלא תקופת בדיקה והיתר מזורז במסלול הכולל תקופת בדיקה.

נתוני מפתח

<p>101 מפרטים אחידים</p> <p>מ-179 מפרטים חדשים (כ-56%) לא פורסמו על ידי נותני האישור במשך כ-15 שנה לאחר תיקון 27 של חוק רישוי עסקים</p>	<p>42 רשויות מקומיות</p> <p>מ-259 רשויות (כ-16.2%) לא מסרו מידע למשרד הפנים על מצב העסקים ברשות בשנת 2024</p>	<p>כ-20.5%</p> <p>מהעסקים טעוני הרישוי במדינה (28,351 מתוך 138,034 עסקים) פעלו ללא אישור פתיחת עסק בשנת 2024</p>	<p>711,000</p> <p>עסקים היו פעילים בישראל בשנת 2024, ובהם כ-68% עצמאיים וכ-27% חברות</p>
<p>16-ב רשויות מקומיות</p> <p>מ-259 רשויות (כ-6.2%) לא מופעלת מערכת מידע לניהול רישוי עסקים נכון לספטמבר 2025</p>	<p>246 רשויות מקומיות</p> <p>מ-259 רשויות (כ-95%) אינן מחוברות למערכת הארצית לרישוי עסקים שהוקמה על יד מערך הדיגיטל הלאומי נכון לנובמבר 2025</p>	<p>211 רשויות מקומיות</p> <p>מ-259 רשויות (כ-81.5%) לא הקימו מרכז שירות משותף וגם לא התאגדו עם רשויות נוספות להקמת מרכז שירות כזה נכון לנובמבר 2025</p>	<p>51.6% מהעסקים</p> <p>יכלו להשתמש במסלול מקוצר שנקבע ברפורמה ולא עשו כן בשנת 2024</p>

פעולות הביקורת

בחודשים אוגוסט עד נובמבר 2025 בדק משרד מבקר המדינה היבטים ביישום הרפורמה ברישוי עסקים. בבדיקה נעשה ניתוח של תמונת המצב בתחום רישוי העסקים מבחינת היקף העסקים הפועלים ללא אישורים של פתיחת עסק, מבחינת משכי הזמן למתן אישורים אלה (בהתאם למסלולי רישוי עסקים דיפרנציאלי שיצר תיקון 34) ומבחינת השימוש של בעלי העסקים במסלולים המקוצרים. כמו כן נבדקו היבטים שונים של השירות לציבור, ובהם פרסום מידע באמצעות אתרי המרשתת הרשותיים, קיום והפעלה של מרכזי שירות משותפים והקלות שניתנו לעסקים במלחמת חרבות ברזל. כמו כן נבדקו הדיגיטציה של הליך הרישוי וקידום הפרסום של המפרטים האחידים.

הביקורת נעשתה במשרד הפנים ובעירויות **נתניה**, **קריית ביאליק** ו**רהט**. בדיקות השלמה נעשו ברשות הארצית לכבאות והצלה, במשרד הבריאות ובמשרד להגנת הסביבה (נותני האישור שנבדקו), ברשות האסדרה שבמשרד ראש הממשלה, במערך הדיגיטל הלאומי ובוועדת האסדרה לרישוי עסקים⁴.

⁴ תיקון 36 לחוק רישוי עסקים, שחוקק במסגרת חוק התכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2021 ו-2022), התשפ"ב-2021, קבע את הקמתה של "ועדה לאסדרת רישוי עסקים" שתפקידה לגבש הצעות לפרסום מפרטים אחידים ולשינויים לפי סעיף 1ג7 לחוק רישוי עסקים שיובאו לפני ראש הממשלה. בהרכבה של ועדת האסדרה יהיו שני עובדי רשות האסדרה, עובד משרד האוצר, עובד משרד הפנים, שני עובדי המשרד נותן האישור המוסמך לקבוע את האסדרה הנדונה באותו דיון, עובד משרד הכלכלה והתעשייה, עובד משרד המשפטים, נציג הרשויות המקומיות ונציג ציבור שימנה השר הממונה על רשות האסדרה.

תמונת המצב העולה מן הביקורת

ניתוח תמונת המצב על רישוי העסקים - נמצא כי בכל התקופה שבין השנים 2017 - 2024 שיעור העסקים הפועלים ללא אישור פתיחת עסק היה גבוה - יותר מ-20%. עם זאת, מכניסת הרפורמה ברישוי עסקים לתוקף, בשנת 2021, הייתה ירידה בשיעור העסקים הפועלים ללא אישור פתיחת עסק - מכ-27.8% בשנת 2021 לכ-20.5% בשנת 2024, כך שבשנת 2024 פעלו 28,351 עסקים ללא האישור. למרות הירידה בשיעור העסקים שפעלו ללא אישור פתיחת עסק לאחר כניסת הרפורמה לתוקף, עדיין מדובר בשיעור עסקים גבוה, כ-20.5% בשנת 2024, אשר עדיין פועלים ללא אישור בניגוד לנדרש בחוק.

יעדים לקידום הרפורמה ברישוי העסקים - משרד הפנים אוסף מהרשויות המקומיות נתונים על שיעור השימוש במסלולים מקוצרים בהליך הנפקת רישיונות עסק, אולם משרד הפנים לא קבע מדד רציף להצלחת הרפורמה ברישוי עסקים כתלות בשיעור השימוש במסלולים המקוצרים. משרד הפנים גם אינו אוסף נתונים על עמידה בלוחות הזמנים למתן רישיונות עסק, הן של הרשויות המקומיות והן של נותני האישור. אי-איסוף נתונים על יישום הרפורמה לרישוי עסקים ואי-קביעת מדדים רציפים להצלחתה שיוכלו להציג קשר ישיר ומשמעותי בין המדד הנבדק ליישום הרפורמה ברישוי עסקים, אינו מאפשר להעריך את הצלחת הרפורמה, לאתר את כשליה ולבצע הליך של הסקת מסקנות.

דיווחי הרשויות המקומיות למשרד הפנים על תמונת המצב של רישוי העסקים בתחומן - נמצא כי מבין שלוש הרשויות המקומיות שנבדקו עיריית רהט לא העבירה את הדוחות הרשמיים לשנים 2022 ו-2024. עוד נמצא כי לאחר חמש שנים (2017 - 2021) שבהן ניכרה מגמת עלייה במספר הרשויות המקומיות שהעבירו למשרד הפנים את הדוחות הרשמיים בהתאם לחוזר שפרסם, חלה ירידה במספרן של הרשויות שהעבירו את הדוחות האמורים (מ-238 רשויות בשנת 2021 ל-217 רשויות בשנת 2024); בשנים 2021 - 2024 המספר ירד בכ-8.8%. חוסר בנתונים בידי משרד הפנים לגבי מצב העסקים בכל הרשויות המקומיות מביא לכך שאין בידי תמונה מלאה של מצב כלל העסקים במדינה ושל מצב רישוי העסקים בכל אחת מהרשויות המקומיות, דבר העשוי להביא להסקת מסקנות שגויות ולקבלת החלטות מוטעות על ידי מקבלי ההחלטות בנוגע לקידום הרפורמה. כמו כן, נמצא כי עד מועד סיום הביקורת, נובמבר 2025, לא פרסם משרד הפנים דיווחים שנתיים לשנים 2023 ו-2024, כפי שנהג לעשות בשנים שקדמו להן.

פרסום מפרטים אחידים - כ-15 שנה לאחר תיקון 27 לחוק רישוי עסקים, שקבע את הצורך בפרסום מפרטים אחידים על ידי נותני האישור במטרה להחיל אחידות, שקיפות, ודאות ונגישות אודות הדרישות לקבלת רישיון עסק, טרם פורסמו מפרטים אחידים לגבי כ-56% מפרטי הרישוי (101 מ-179), המשפיעים על 22.8% מכלל העסקים טעוני הרישוי במשק. אי-פרסום זה פוגע ברמת השקיפות והוודאות. יתרה מזאת, לא פורסמו מפרטים אחידים לגבי 10% מהעסקים במסלולים המקוצרים. דבר זה פוגע ביישום מרכיב בסיסי של הרפורמה לרישוי עסקים דיפרנציאלי לגבי עסקים אלה.

בחינת פעילות ועדת האסדרה לעומת תוכנית העבודה שנקבעה - מפברואר 2023 ועד לאוקטובר 2025 דנה ועדת האסדרה בגיבוש מפרט אחיד חדש אחד בלבד. בשנת 2024 דנה הוועדה בתיקון שני מפרטים קיימים מתוך תשעה שבהם תכננה לדון ודנה בשלושה מפרטים קיימים שבהם לא תכננה כלל לדון. כך דנה הוועדה בשאלה אם למחוק נותן אישור במפרט החדש היחיד שלגביו קיימה דיון מתוך ארבעה מפרטים שבהם תכננה לדון. בשנת 2025 דנה הוועדה בתיקון ארבעה מפרטים קיימים מתוך 12 שבהם תכננה לדון ודנה בחמישה מפרטים קיימים שבהם לא תכננה כלל לדון, ולא דנה כלל בגיבוש מפרט חדש, אף שתכננה לדון בגיבוש 14 מפרטים חדשים. דיון בגיבוש מפרט אחיד חדש אחד בלבד בתקופה של כשלוש שנים, קיומם של פערים גדולים בין תוכנית העבודה המתוכננת לביצוע בפועל ואי-פרסום של מפרטים חדשים במשך כל תקופת

פעילותה של ועדת האסדרה - כל אלה מעידים על כך שהוועדה לא ביצעה את המשימה שהוטלה עליה באופן ראוי, דבר שפגע בהליך של קידום הרפורמה ברישוי עסקים.

עסקים הפועלים ללא אישור פתיחת עסק בשל אי-עמידה בדרישותיהם של נותני האישור - נמצא כי בשנים 2017 - 2024 חלה ירידה ניכרת בשיעור העסקים שאינם עומדים בדרישות כבאות והצלה - מכ-33.7% לכ-23.6%. כך חלה ירידה בשיעור העסקים שאינם עומדים בדרישות משרד הבריאות - מכ-20.4% בשנת 2017 לכ-15.1% בשנת 2024. עם זאת, בשנים מסוימות בתקופה זו חלו ירידות ניכרות בשיעור העסקים שאינם עומדים בדרישות שני נותני האישור האלה, הן לפני כניסת הרפורמה לתוקף בשנת 2021 והן לאחר מכן. לצד זאת, נמצא כי שיעור העסקים שלא עמדו בדרישות המשרד להגנת הסביבה ירד ירידה מתונה מאוד משנת 2021 עד שנת 2024 - מכ-6.5% לכ-6.3%. עוד נמצא כי משרד הפנים אינו אוסף נתונים על סך העסקים הפועלים ללא אישור פתיחת עסק הנדרשים לקבל אישור מכל אחד מנותני האישור. נתונים אלה היו מאפשרים לא רק לעמוד על מספר העסקים הפועלים ללא האישור בשל אי-עמידה בדרישות נותני האישור, אלא גם לעמוד על העומס המוטל על כל אחד מנותני האישור.

עסקים ללא אישור פתיחת עסק ברשויות המקומיות שנבדקו - נמצא כי בשנים 2017 - 2025 שיעור העסקים בעיר נתניה שפעלו והחזיקו באישור פתיחת עסק מכלל העסקים טעוני הרישוי הלך ועלה - מכ-71.6% (1,884 עסקים) בשנת 2017 לכ-82.6% (2,877 עסקים) בשנת 2025. ואולם העלייה הניכרת ביותר חלה דווקא עם כניסתה של הרפורמה לתוקף בשנת 2021 - שיעור העסקים כאמור עלה מכ-73.3% בשנת 2021 לכ-82.6% בשנת 2025. לעומת זאת, בעיר קריית ביאליק שיעור העסקים שפעלו והחזיקו באישור פתיחת עסק היה במשך כל השנים האלה יותר מ-90%. ואולם בשנים 2024 - 2025 חלה ירידה בשיעור זה - מכ-97.2% (857 עסקים) לכ-92.4% (777 עסקים), זאת למרות הירידה במספר העסקים טעוני הרישוי שפעלו בעיר באותה השנה; על פי העירייה, אחת הסיבות לכך הייתה מחסור בכוח אדם. עוד נמצא כי בעיר רהט חלה בשנים 2017 - 2025 ירידה ניכרת בשיעור העסקים שפעלו והחזיקו באישור - מכ-77.1% (185 עסקים) בשנת 2017 לכ-44.8% (270 עסקים) בשנת 2025.

השימוש במסלולים המקוצרים - ניתוח ברמה הארצית - נמצא כי בשנים 2023 - 2024 פחות ממחצית העסקים במדינה (בשנת 2023 - 5,599 מ-12,423, ובשנת 2024 - 5,187 מ-10,723) שעמדו בתנאי הסף להשתתפות במסלולים המקוצרים הגישו בקשה במסלולים אלה. יתרה מזו, העלייה המזערית בשיעור העסקים שמימשו את זכותם להגיש בקשה במסלול המקוצר, מכ-45.1% בשנת 2023 לכ-48% בשנת 2024, אינה נובעת מעלייה במספר הבקשות שהוגשו. במקביל לעלייה כאמור, הייתה ירידה בשיעור העסקים שלא השתמשו במסלול המקוצר - מכ-54.9% בשנת 2023 לכ-51.6% בשנת 2024. הסיבה היא הירידה במספר העסקים הזכאים להגיש בקשה, שהייתה ניכרת יותר מהירידה במספרם של אלו שהגישו בקשה במסלולים המקוצרים. עוד נמצא כי אף על פי שחלק מהותי מהרפורמה ברישוי עסקים הוא הרחבת השימוש במסלולי רישוי מקוצרים, מבדיקת תוכניות העבודה של משרד הפנים לשנים 2023 - 2025 עלה כי רק בתוכנית העבודה לשנת 2024 קבע המשרד שאחד מהיעדים הוא שיעור העסקים שקיבלו רישיון במסלול המקוצר מתוך כלל מבקשי הרישיון שהיו זכאים לבקש אותו במסלול המקוצר. נוסף על כך, אופן הדיווח שקבע משרד הפנים לרשויות המקומיות אינו מאפשר מדידה של שיעור בעלי העסקים המממשים את זכותם להגיש בקשות במסלולים המקוצרים.

מעקב משרד הפנים אחר משכי הזמן להוצאת הרישיונות - נמצא כי אין ביכולתו של משרד הפנים להפיק מידע מקיף שממנו אפשר ללמוד על עמידתם של מוסדות הרישוי, ובהם הרשויות המקומיות ונותני האישור, בלוחות הזמנים שקבע החוק בנוגע למסלולי הרישוי השונים. עוד נמצא כי משרד הפנים סבור כי יעדי העמידה בלוחות הזמנים שקבע בתוכניות העבודה השנתיות אינם אובייקטיביים, ואי אפשר ללמוד מהם על הסיבות לשיהיו במתן רישיונות העסק. הנתונים שהציג משרד הפנים בתוכניות העבודה לשנים 2023 ו-2024, ולפיהם בשנת 2023 הזמן שנמדד בפועל הראה חריגה של ארבעה ימים מהיעד שקבע משרד הפנים (94 ימים, לעומת 90 הימים שנקבעו כיעד), ואילו בשנת 2024 הזמן שנמדד בפועל הראה עמידה ביעד, התבססו על מדגם מצומצם של רשויות מקומיות אשר העבירו את הנתונים, והדבר עלול להציג לפני מקבלי החלטות מצג חלקי ואף לא מדויק בהכרח ולפגוע ביכולתם לקבל החלטות מיטביות בנוגע לקידום הרפורמה.

משכי הזמן לקבלת אישורי פתיחת עסק ברשויות המקומיות שנבדקו - נמצא כי בקבצים שהתקבלו מעיריית נתניה, קריית ביאליק ורהט לא תועדו המועדים על פי לוח הזמנים של המסלולים המקוצרים שקבע החוק, ובהם רשויות הרישוי המקומיות חייבות לעמוד, אלא רק מועדי הגשת הבקשות ומועדי מתן ההיתרים במסלולים המזורזים א' ו-ב' ומתן הרישיונות במסלול על יסוד תצהיר, ללא שלבי הביניים של הטיפול בבקשה.

מספרי הבקשות לרישיונות שהוגשו ברשויות המקומיות שנבדקו והשימוש במסלולים המקוצרים - נמצא כי לעומת עיריית נתניה, שאיפשרה לכל בעלי העסקים הזכאים לכך בשנים 2023 ו-2024 להגיש בקשות לרישוי עסק במסלולים המקוצרים, ומימוש השימוש במסלולים אלה בעירייה היה מלא, בעיריית רהט בשנים 2022 - 2024 לא היה מימוש כאמור, ואילו בעיריית קריית ביאליק שיעור המימוש היה בין כ-53.1% בשנת 2022 ל-77.2% בשנת 2023. יתרה מזו, בעיריית קריית ביאליק לא נמצאה מגמה של עלייה במספר הבקשות שהוגשו במסלול על יסוד תצהיר ובמסלול המזורז ב'. כמו כן, נתונים שהעבירה עיריית רהט במהלך הביקורת היו סותרים ולא איפשרו ניתוח והצגה אמינה של היקפי המימוש כאמור.

לוחות זמנים למתן רישיון עסק במסלול הרגיל - נמצא כי בכל הרשויות המקומיות שנבדקו ירד משך הזמן הממוצע להנפקה של רישיון העסק במסלול הרגיל, ביחוד לאחר הטמעת הרפורמה בשנת 2021: בעיריית נתניה ירד משך הזמן הממוצע מכ-813 ימים בשנת 2017 לכ-187 ימים בשנת 2024 (ירידה של כ-77%); בעיריית קריית ביאליק הוא ירד מכ-744 ימים בשנת 2017 לכ-93 ימים בשנת 2024 (ירידה של כ-87.5%), ובעיריית רהט הוא ירד מכ-134 ימים בשנת 2017 לכ-55 ימים בשנת 2024 (ירידה של כ-59%). עם זאת, במהלך התקופה היו בעיריית רהט עליות וירידות במשכי הזמן הממוצעים. בעיריית קריית ביאליק הירידה במשכי הזמן לווטה בעלייה במספר הרישיונות שניתנו, ובעיריית רהט מספר הרישיונות לא השתנה באופן ניכר. למרות הירידה במשכי הזמן הממוצעים לטיפול בבקשות לרישיון במסלול הרגיל לאחר הטמעת הרפורמה, עדיין מדובר במשכי זמן ארוכים בעיריית נתניה - כ-187 ימים בשנת 2024.

משכי הזמן למתן אישורים להפעלת עסק במסלולים המקוצרים לעומת המסלול הרגיל - נמצא כי אף שכוונת הרפורמה ברישוי עסקים הייתה ליצור מסלולי רישוי דיפרנציאליים המותאמים למורכבות העסקים, כדי לקצר את משך הזמן בין הגשת הבקשה לקבלת רישיון העסק למועד שבו בעליו יוכל להפעילו, משכי הזמן הממוצעים למתן הרישיון במסלול הרגיל בעיריית קריית ביאליק בכל אחת מהשנים 2022 ו-2024 היו קצרים ממשכי הזמנים למתן היתרים במסלולים המזורזים א' ו-ב' ולמתן הרישיון במסלול על יסוד תצהיר. עוד נמצא כי לעומת החריגה הניכרת ממשכי הזמן המרביים הקבועים בחוק לגבי הנפקת רישיון על יסוד תצהיר בעיריית נתניה בשנת 2022 ולגבי הנפקת ההיתרים במסלולים המזורזים א' ו-ב' ובמסלול מתן הרישיון על יסוד תצהיר בעיריית קריית ביאליק בשנת 2022, בשנת 2024 ירדו משכי הזמן הממוצעים בשלושת המסלולים האמורים אל מתחת למשכי הזמן המרביים הקבועים בחוק (בעיריית נתניה, במסלול על יסוד תצהיר - 78 ימים, לעומת 148 ימים על פי החוק, בעיריית קריית ביאליק, במסלול המזורז א' - 99 ימים, לעומת 148 ימים על פי החוק, במסלול המזורז ב' - 136 ימים, לעומת 186 ימים על פי החוק, במסלול על יסוד תצהיר - 115 ימים, לעומת 148 ימים על פי החוק). מצב שבו בפועל משך הטיפול במסלול הרגיל קצר ממשך הטיפול במסלולים המקוצרים - אף שהרפורמה לא קבעה פרק זמן מחייב למסלול הרגיל - סותר את תכלית הרפורמה ויכול לרוקן אותה מתוכן הלכה למעשה.

משכי הזמן לטיפול בבקשות לרישיונות עסק על ידי נותני האישור שנבדקו - בשלושה מחוזות של המשרד להגנת הסביבה חלה עלייה במשכי הזמן עד למתן ההחלטה לגבי בקשות שהוגשו: במחוז המרכז מספר הימים עלה עלייה חדה מכ-16 ימים בשנת 2022 לכ-82 ימים בשנת 2024 (עלייה של כ-412.5%), במחוז ירושלים מספר הימים עלה מכ-27 ימים בשנת 2022 לכ-45 ימים בשנת 2024 (עלייה של כ-66.7%), ובמחוז חיפה מספר הימים עלה מכ-32 ימים בשנת 2022 לכ-55 ימים בשנת 2024 (עלייה של כ-71.9%). כמו כן, במחוז ירושלים של משרד הבריאות משך הזמן הממוצע של טיפול בבקשות לרישיון עסק היה הגבוה ביותר מכל מחוזותיו בכל אחת מהשנים 2022 - 2024; עם זאת, הוא התקצר במעט באותן שנים, מכ-281 ימים בממוצע בשנת 2022 לכ-259 ימים בממוצע בשנת 2024 (ירידה של כ-7.8%). מדובר במשך זמן ארוך בצורה בלתי סבירה הפוגם במטרת הרפורמה ברישוי עסקים: קיצור משך ההמתנה לקבלת אישור פתיחת עסק.

מרכזי שירות משותפים - אף על פי שתיקון 34 קבע כי רשות הרישוי רשאית להקים בתחומה מרכז שירות משותף, ובו ירוכזו כלל נציגי רשות הרישוי המקומית שנוכחותם נדרשת וכן נותני האישור, על פי המידע שמסר משרד הפנים למשרד מבקר המדינה, בנובמבר 2025 פעלו בישראל 16 מרכזים משותפים בלבד. מקצתם הוקמו על ידי רשות אחת, ומקצתם הוקמו על ידי כמה רשויות יחד. מרכזי שירות אלה כוללים 48 מ-259 רשויות מקומיות (כ-18.5%), כלומר, ב-211 מ-259 רשויות מקומיות (כ-81.5%) אין מרכז שירות משותף. מיעוט הקמת מרכזי השירות מצביע על כך שרשויות הרישוי המקומיות לא מימשו את המסגרת החדשה שנועדה לשמש "נקודת שירות אחת" לכלל נותני האישור, דבר שסביר להניח שיש לו השפעה על אופן יישום הרפורמה. מצב זה עלול לגרום להמשך העומס הבירוקרטי, להיעדר אחידות בדרישות, לעיכובים במתן אישורי פתיחת עסק ולעמימות לגבי חלוקת האחריות בין הגורמים.

● נמצא כי אחת משלוש הרשויות המקומיות שנבדקו (עיריית **רהט**) לא הקימה מרכז שירות משותף ולא הייתה שותפה להקמת מרכז כזה, וכי שתי רשויות אחרות - עיריית **נתניה** ו**קריית ביאליק** - הקימו מרכז שירות משותף. עם זאת, אף שהן הקימו מרכז כאמור, עיריית **נתניה** תיעדה רק מפגש אחד, ועיריית **קריית ביאליק** הפסיקה את פעילותו של המרכז זמנית כשלוש שנים לאחר הקמתו, בלי שעדכנה על כך את משרד הפנים.

● נמצא כי אחד משלושת נותני האישור שנבדקו - המשרד להגנת הסביבה - לא השתתף בישיבות של אף לא אחד ממרכזי השירות המשותפים שהוזמן אליהן. אשר לשני נותני האישור האחרים, כבאות והצלה השתתפה בחמש ישיבות של מרכז השירות, ומשרד הבריאות השתתף ב-16 ישיבות. כל הישיבות שהתקיימו היו פיזיות ולא מקוונות. יצוין כי נותני האישור לא תיעדו מידע בעניין מספר הישיבות שאליהן הוזמנו אך לא השתתפו בהן. אי-השתתפות נותני האישור בישיבות במרכזי השירות המשותפים מנוגדת לתכלית הרפורמה ברישוי עסקים, שנועדה להביא לתיאום ולשיתוף פעולה בין כלל הגורמים המעורבים בתהליך הרישוי. הדבר פוגע בהשגת המטרות של תיקון 34 לחוק רישוי עסקים - ייעול ההליך, קיצור לוחות הזמנים ומתן שירות מיטבי לבעלי העסקים.

קביעת נהלים בנושא רישוי העסקים - עיריית **קריית ביאליק** לא קבעה נוהל בנושא רישוי העסקים. נוהלי עיריית **נתניה** ו**רהט** אינם קובעים הוראות בעניין המסלולים המקוצרים למתן היתר, לוחות הזמנים הכלולים בהם וסיווג עסקים למסלולים מתאימים. הנהלים אף אינם עוסקים בצורך לעקוב אחר העמידה בלוחות זמנים אלה שקבע החוק.

ועדת רישוי עסקים - ועדת רישוי עסקים היא ועדת רשות שעשויה לסייע בהסרת חסמים הנוגעים לרישוי עסקים ובקידום מטרות הרפורמה ברישוי עסקים. בעיריית **נתניה** ו**רהט** לא הוקמה ועדה כזאת. עיריית **קריית ביאליק** מסרה למשרד מבקר המדינה כי בשנים 2021 - 2022 התקיימו כמה ישיבות של ועדת רישוי עסקים בעקבות הרפורמה ברישוי עסקים, אולם נמצא כי אין בידי עיריית **קריית ביאליק** פרוטוקולים של ישיבות אלו.

סיוע לעסקים במלחמת חרבות ברזל - נמצא כי עיריית **רהט** לא נקטה פעולות לסיוע לבעלי עסקים במלחמת חרבות ברזל. לצד זאת, נמצא כי עיריית **נתניה** ו**קריית ביאליק** נקטו מגוון פעולות כדי לסייע לבעלי עסקים במלחמת חרבות ברזל (למשל, בעיריית נתניה - דחיית תשלום ארנונה לעסקים, ובעיריית קריית ביאליק - מתן ייעוץ עסקי חינם), פעולות שבין היתר היה בהן כדי לסייע לבעלי העסקים שגויסו לשירות מילואים פעיל.

דיגיטציה של הטיפול ברישוי עסקים - נמצא כי על אף החשיבות המהותית בקיומה של מערכת מידע בנושא רישוי עסקים, שתאפשר בקרה, שליפה וניתוח של נתונים, ב-16 מ-259 רשויות מקומיות (כ-6.2%) לא מופעלת מערכת מידע לניהול רישוי העסקים. ברשויות המקומיות שנבדקו - העיריית **נתניה**, **קריית ביאליק** ו**רהט** - קיימת מערכת מידע לניהול תהליכי רישוי עסקים. אי-הפעלת מערכת מידע פוגעת ביכולת לבצע בקרה אפקטיבית על הליכי רישוי העסקים, להבטיח אחידות במדיניות האישור, לבצע ניתוחים רוחביים ולזהות עסקים הפועלים ללא אישורי פתיחת עסק או בניגוד לתנאיו.

מערכת ארצית בתחום רישוי עסקים - נמצא כי אף שעברו שמונה עד עשר שנים מקבלת החלטות ממשלה על הקמת מערכת ארצית בתחום רישוי עסקים, המערכת שהקים מערך הדיגיטל הלאומי נמצאת בשלבי הטמעה, וחוברו אליה באופן מלא רק שלושה מששת נותני האישור - משרד הבריאות, משרת ישראל ומשרד העבודה, כך שנכון למועד סיום הביקורת, המשרד להגנת הסביבה, כבאות והצלה ומשרד החקלאות וביטחון המזון טרם חוברו למערכת. יתרה מכך, רק 13 מ-259 רשויות הרישוי (כ-5%) חוברו למערכת האמורה, כלומר, 246 מ-259 רשויות מקומיות (כ-95%) אינן מחוברות למערכת. חיבור רשויות מקומיות מעטות בלבד למערכת פוגע ביעילות של המערכת, והיא אינה משיגה את המטרה שלשמה היא הוקמה.

הכשרות בנושא הרפורמה ברישוי עסקים - משרד הפנים לא ריכז נתונים על הכנסים, ההשתלמויות וההדרכות שקיים בנושא רישוי עסקים לבעלי התפקידים ברשויות המקומיות בשנים 2018 - 2025, לרבות פירוט של רשויות מקומיות שבעלי תפקידים בהן השתתפו בהדרכות הללו. לפיכך הוא אינו מסוגל לקיים תהליך של מעקב, בקרה ושיפור באמצעות ניתוח נתונים.

מימוש השימוש במסלולים המקוצרים של בעלי העסקים שהגישו בקשות לרשויות המקומיות שנבדקו - בעיריית נתניה מימשו כל בעלי העסקים את זכויותיהם להגיש את הבקשות במסלולים המקוצרים בשנים 2023 ו-2024. על פי העירייה, מערכת רישוי העסקים שבה היא משתמשת מזהה אם הבקשה צריכה להיות מטופלת באחד המסלולים המקוצרים, ולאחר הזיהוי האמור היא מפנה אוטומטית את הבקשות הזכאיות להיות מוגשות באחד המסלולים המקוצרים למסלול המתאים לה.

סיוע לעסקים במלחמת חרבות ברזל - עיריית נתניה וקריית ביאליק נקטו מגוון פעולות כדי לסייע לבעלי עסקים במלחמת חרבות ברזל (למשל, בעיריית נתניה - דחיית תשלום ארנונה לעסקים ובעיריית קריית ביאליק - מתן ייעוץ עסקי חינם), פעולות שבין היתר היה בהן כדי לסייע לבעלי העסקים שגויסו לשירות מילואים פעיל.

עיקרי המלצות הביקורת

על משרד הפנים, כגורם האחראי לביצוע חוק רישוי עסקים, לפעול לאיסוף מלוא הנתונים הדרושים למעקב אחר יישום הרפורמה ברישוי עסקים וכן לקבוע מדדים רציפים שיאפשרו בחינה עקבית של הצלחתה ולפעול בהתאם להסרת חסמים בקידומה. כמו כן, על משרד הפנים ונותני האישור, ובהם הרשויות המקומיות, לפעול להפחתת מספר העסקים הפועלים ללא רישוי לעסק. מומלץ למשרד הפנים לחדש את פרסום הדיווחים השנתיים על מצב העסקים במדינה, כדי לספק למקבלי ההחלטות בשלטון המקומי ובממשלה ולציבור את תמונת המצב העדכנית בנושא רישוי העסקים, ובייחוד כדי לאפשר מעקב אחר יישום הרפורמה ברישוי העסקים, ובין השאר אחר הצלחתה להגדיל את שיעור העסקים הפועלים ומחזיקים באישור עסק בתחומים השונים. עוד מומלץ כי משרד הפנים יפעל מול כלל הרשויות המקומיות כדי לקבל את הדוחות הרשתיים על מצב העסקים בהן מדי שנה בשנה בהתאם לחוזר שפרסם וינקוט פעולות נוספות על הפעולות שעשה כדי לקבלם מהרשויות שלא מסרו לו אותם במועדים שקבע החוזר. כמו כן, על עיריית **רהט** וכלל הרשויות המקומיות להקפיד למסור למשרד הפנים מדי שנה בשנה את הנתונים על מצב העסקים בתחומן.

מומלץ לעיריית **קריית ביאליק** לנתח את הסיבות לירידת שיעור העסקים שפעלו עם אישור פתיחת עסק בשנים 2024 - 2025 ולפעול לבלימת מגמת הירידה, לרבות באמצעות גיוס מפקח רישוי עסקים. על עיריית **רהט** לנתח את הסיבות לעלייה הניכרת במספרם ובשיעורם של העסקים הפועלים בתחומה בניגוד לחוק ללא אישור פתיחת עסק ולנקוט את הפעולות הנדרשות לטיפול בהם. עסקים הפועלים ללא האישור עלולים לסכן את בריאות הציבור ולפגוע באיכות חייו.

על משרד ראש הממשלה לבדוק את פעילותה של ועדת האסדרה ולקבוע תוכנית עבודה לוועדה, כולל לוחות זמנים להשלמה של פרסום מלא של המפרטים האחדים, כדי לתת מענה שלם לכל רכיבי הרפורמה ברישוי עסקים. על ועדת האסדרה לפעול ליישומן המלא של תוכניות העבודה השנתיות שקבעה.

מומלץ למשרד הפנים לנתח את הסיבות לשימוש החסר במסלולים המקוצרים ולהנחות את הרשויות לעודד את העסקים להשתמש במסלולים אלה, שעל פי הרפורמה נועדו לקצר את משכי הזמן לקבלת אישורי פתיחת עסק. כמו כן, כדי שתהיה למשרד הפנים תמונה מלאה של השימוש במסלולים המקוצרים וכדי שיוכל לנתח במדויק יותר את השימוש במסלולים השונים, מומלץ לו לבקש מהרשויות המקומיות למסור לו במסגרת הדיווחים הרשתיים מידע על העסקים בעלי הפוטנציאל להיכלל בכל אחד מהמסלולים המקוצרים וכן על מספר הבקשות שהוגשו בכל מסלול, וכן לאסוף נתונים מרשויות הרישוי ונותני האישור ולבצע מדידה ומעקב לגבי עמידת כלל הגורמים השותפים להליך הרישוי בלוחות הזמנים שנקבעו בחוק רישוי עסקים בתיקוניו השונים. נוסף על כך, על משרד הפנים לוודא שהיעדים הנקבעים על ידו יהיו אובייקטיביים ויענו על חובת משרד הפנים כמאסדר לקיים בקרה על קידום הרפורמה ברישוי עסקים ועל עמידת כלל גורמי הרישוי בדרישות החוק.

מומלץ לעיריית **קריית ביאליק ורהט** וכלל הרשויות המקומיות ולמשרד הפנים להוסיף לבסיס הנתונים שבידיהם את המעקב אחר המועדים השונים לטיפול בבקשות לקבלת אישורי פתיחת עסק, לצורך מעקב ובקרה שוטפים לגבי העמידה בלוחות הזמנים שקבע החוק בנוגע לטיפול בבקשות לרישיונות העסק במסלולים המקוצרים. כמו כן, מומלץ לעיריית **קריית ביאליק ורהט** לנקוט פעולות אקטיביות, כמו עיריית **נתניה**, להעלאה ניכרת של שיעורי מימוש המסלולים המקוצרים על ידי בעלי העסקים הזכאים להגיש את בקשותיהם במסלולים אלה.

מומלץ כי עיריות **נתניה**, **קריית ביאליק** ו**רהט** ימשיכו לפעול לצמצום נוסף במשכי הזמנים להוצאת רישיונות עסק במסלול הרגיל. עוד מומלץ לעיריות **נתניה** ו**קריית ביאליק** להמשיך לפעול לקיצור משכי הזמן למתן ההיתרים במסלולים המזורזים א' ו-ב' ולמתן הרישיונות במסלול על יסוד תצהיר כדי לאפשר להן לעמוד בלוחות הזמנים שקבע חוק רישוי עסקים וכן לעודד את בעלי העסקים היכולים להשתמש במסלולים מקוצרים לעשות כן, ובכל מקרה להפעיל את העסקים בהתאם לרישיונות מאושרים כדין.

מומלץ כי משרד הפנים, בשיתוף נותני האישור והרשויות המקומיות, יעודד הקמת מרכזי שירות משותפים, לשם סיוע לבעלי העסקים וצמצום הנטל הבירוקרטי הרובץ על כתפיהם. מומלץ כי עיריית **רהט** תפעל עם רשויות נוספות בסביבתה להקמתו של מרכז שירות כדי לסייע לבעלי עסקים המעוניינים בקבלת מידע ובקבלת רישיון עסק. להפעלת המרכז בעיריית **רהט** יש חשיבות יתרה, בייחוד לאור היקפם הרב של עסקים הפועלים בעיר ללא אישור פתיחת עסק. כמו כן, לאור העלייה במספר העסקים הפועלים ללא רישיון עסק בעיריית **קריית ביאליק** בשנת 2025 לעומת שנת 2024, מומלץ לעירייה לחדש את הפעלת המרכז, בשיתוף רשויות נוספות, בהתאם לחוק. על המשרד להגנת הסביבה להשתתף בישיבות מרכזי השירות המשותפים כפי שנקבע בחוק רישוי עסקים. נוכח הטיעונים שעלו הן מצד הרשויות המקומיות והן מצד נותני האישור מומלץ שמשרד הפנים בהיותו מאסדר בתחום רישוי עסקים יבחן את מתכונת הפעילות של מרכזי השירות המשותפים ואת תרומתם לקידום הרפורמה וישקול את האפשרות לקיים את הישיבות בצורה מקוונת, בדומה למה שהוחלט במרכז השירות המשותף של עיריית **נתניה**.

מומלץ כי עיריית **קריית ביאליק** תפרסם נוהל בנושא רישוי עסקים, וכי עיריות **נתניה** ו**רהט** יוסיפו לנוהל רישוי עסקים הוראות לעניין המסלולים המקוצרים למתן ההיתר, לוחות הזמנים הכלולים בהם וסיווג עסקים למסלולים מתאימים וכן הוראות בדבר הצורך לעקוב אחר העמידה בלוחות זמנים אלה שקבע החוק וקיום מעקב ובקרה אחר ביצוע הוראות הנוהל.

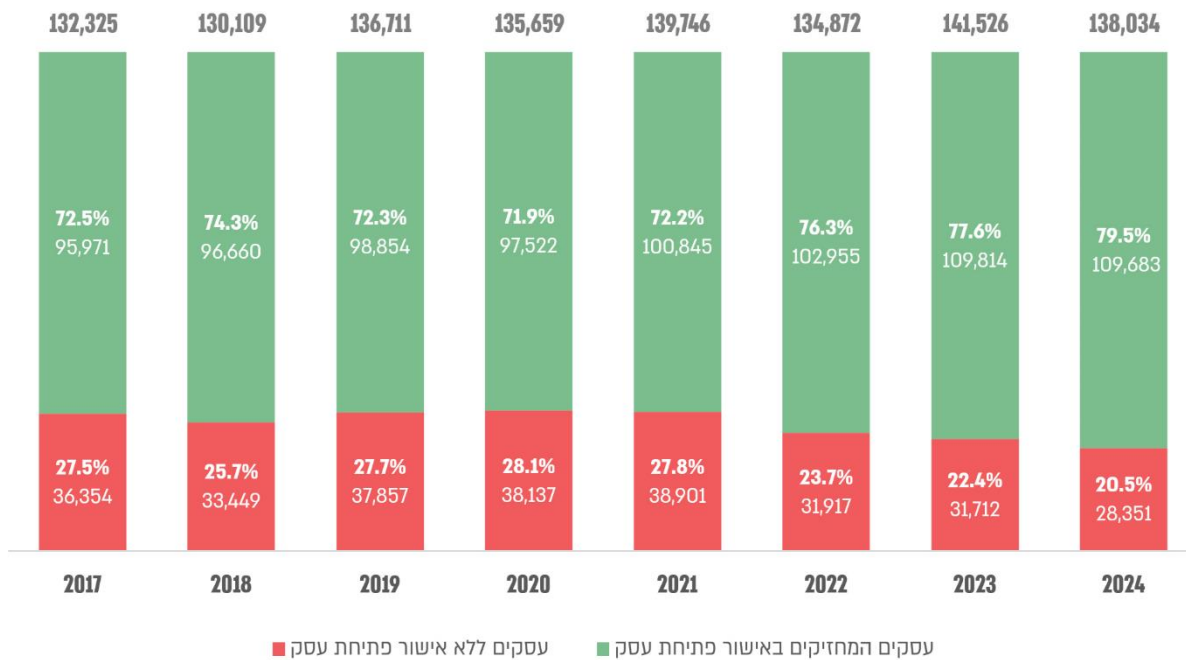
על אף שאין חובה, מומלץ כי עיריות **נתניה** ו**רהט** יקימו ועדת רישוי עסקים בתחומן. עוד מומלץ כי כדי להבטיח שקיפות, בקרה ויישום החלטות ועדת רישוי עסקים, עיריית **קריית ביאליק** תקפיד לתעד בכתב את דיוני ועדת רישוי העסקים.

מומלץ כי כלל הרשויות המקומיות שלא הפעילו מערכת מידע לניהול תהליכי העבודה בנוגע לרישוי עסקים יפעילוה. מומלץ כי עיריית **קריית ביאליק** ועיריית **רהט** - לגבי התיקים הישנים בלבד - ישמרו את תיקי העסקים, בצורה דיגיטלית במערכת המידע של רישוי העסקים. מומלץ כי משרד הפנים, בשיתוף מערך הדיגיטל הלאומי, יפעל מול כלל הרשויות המקומיות כדי שיתחברו למערכת הארצית לרישוי עסקים שהוקמה על ידי מערך הדיגיטל הלאומי. כמו כן, מומלץ כי מערך הדיגיטל הלאומי ושלושת נותני האישור שטרם התחברו למערכת - המשרד להגנת הסביבה, משרד החקלאות וביטחון המזון וכבאות והצלה - יפעלו לקידום חיבורם המלא למערכת.

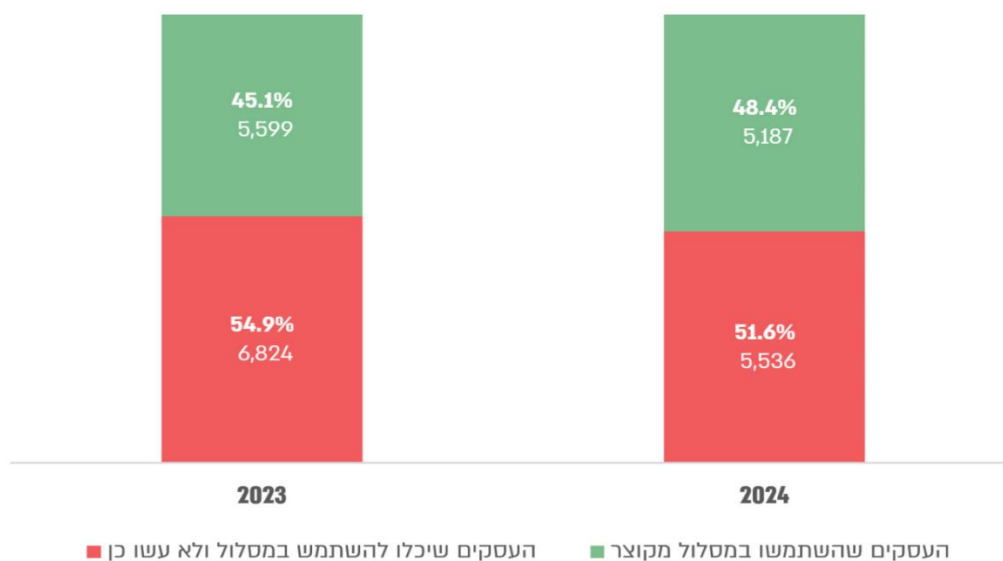

מספר העסקים הפועלים ומחזיקים באישורי פתיחת עסק ומספר העסקים הפועלים ללא אישור, 2017 - 2024 (במספרים ובאחוזים מסך העסקים החייבים ברישיון בכל שנה)*

על פי נתוני משרד הפנים שפורסמו במסמך נתונים סטטיסטיים לשנים 2017 - 2022 וקובצי נתונים גולמיים לשנים 2023 - 2024 שהתקבלו ממשרד הפנים, בעיבוד משרד מבקר המדינה. * הנתונים נוגעים רק לרשויות שמסרו מידע באותה שנה.

שימוש בעלי העסקים במסלולים המקוצרים בשנים 2023 - 2024 (במספרים ובאחוזים מסך העסקים שהיו זכאים להשתמש בהם)

על פי הדיווחים הרשתיים שמסר משרד הפנים למשרד מבקר המדינה לשנים 2023 ו-2024, בעיבוד משרד מבקר המדינה.

סיכום

הרשות המקומית מתכללת את הליך הרישוי, והיא משמשת החוליה המקשרת בין בעל העסק לנותני האישור וכן הגורם המנפיק בסופו של דבר את רישיון העסק. שר הפנים הוא הגורם הממונה על ביצוע חוק רישוי עסקים. כדי לקצר ולייעל את הליך רישוי העסקים וכדי להפחית את עלות הנטל הבירוקרטי, קידמה הממשלה משנת 2005 כמה תיקוני חקיקה, וביולי 2018 חוקק תיקון 34, שכלל רפורמה ברישוי עסקים באמצעות קביעת רישוי עסקים דיפרנציאלי. לפי תהליך רישוי זה ייקבעו מסלולי רישוי בהתאם למורכבות העסק, כדי לקצר את הזמן בין הגשת הבקשה לקבלת רישיון העסק למועד שבעליו יוכל להפעילו.

ממצאי דוח הביקורת מעלים ליקויים בקידום הרפורמה ברישוי עסקים המשפיעים על בעלי העסקים הקיימים, על האזרחים שברצונם לפתוח עסק חדש ועל כלל הציבור. הליקויים שהועלו הם בין היתר אלה: שיעור עסקים גבוה שהמשיכו לפעול ללא אישור פתיחת עסק גם כמה שנים לאחר כניסת הרפורמה לתוקף; השימוש החסר במסלולים המקוצרים על ידי מגישי הבקשות לקבלת רישיון עסק; היעדר מידע בידי משרד הפנים שממנו ניתן ללמוד על עמידת מוסדות הרישוי בלוחות הזמנים שקבעה הרפורמה; אי-פרסום כלל המפרטים האחידים המספקים אחידות שקיפות, ודאות ונגישות אודות הדרישות לקבלת רישיון עסק, דבר הפוגע ביישום מרכיב בסיסי של הרפורמה; מיעוט הקמת מרכזי שירות משותפים; אי-קביעה על ידי משרד הפנים של מדדים רציפים במשך השנים לבחינה של הצלחת הרפורמה כתלות בשיעור השימוש במסלולים המקוצרים; מיעוט הרשויות שחוברו למערכת הארצית בתחום רישוי עסקים שהקים מערך הדיגיטל הלאומי.

כדי לממש את מטרת הליבה של הרפורמה ברישוי עסקים - צמצום הנטל הבירוקרטי, קיצור הליכי רישוי העסקים וצמצום היקף העסקים הפועלים ללא אישור פתיחת עסק - על כלל הגורמים המעורבים בהליך הרישוי ובקידום הרפורמה - משרד הפנים, משרד ראש הממשלה ורשות האסדרה, הרשויות המקומיות, נותני האישור ומערך הדיגיטל הלאומי - לשלב ידיים בקידום הרפורמה ולהסיר חסמים המונעים את יישומה המלא, לאסוף באופן שוטף מידע רלוונטי לקיום מעקב ובקרה לגבי הליכי הרישוי והעמידה של גורמי הרישוי בזמנים שקבע החוק, לפרסם את כל המפרטים האחידים הנדרשים ולשפר במידה ניכרת את השירות שניתן לבעלי העסקים, כולל מימוש של מסלולי הרישוי הדיפרנציאלי. מתוך הבנה כי נגישות ואיכות המרביות של השירות ללקוח - במקרה זה, בעלי העסקים - הן תנאי חשוב להצלחת הרפורמה ולהגדלת מספר העסקים שפועלים ברישיון, על כלל המעורבים בתהליך לפתח כלים ולנקוט פעולות שישדרגו במידה ניכרת את תחום רישוי העסקים בישראל. במתן רישיון עסק לעסקים יש כדי להבטיח שמירה על בריאותו ובטיחותו של הציבור ועמידה בדרישות החוק.